

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 34. štev. „Slov. Gospodarja“.

L. 1887.

25. avgusta.

Štev. 139.

Preccenitev konja.

(Dalje.)

Stanje. — Stanje ali kondicija konja pové, kakó je konju truplo rejeno, mastno, koliko ima krvi in koliko je drobje trebuha, sploh one reči, ki so važne pri vprašanju, čemu se naj konj rabi.

Dobro je znano, da stori v tem vaja, ki se opravlja v redu, veliko, toda z njo mora biti tudi prava klaja, ako čemo, da bo de konj za boljo rabo. Ni kriva primera živali in v našem slučaju, konja, kar se tiče trupla, s strojem, ki dobode moči, ako se v njem kuri. Izmed dveh enakih strojev ima oni večjo moč, v katerem se bolje kuri, in ki ima manj taci delov, ki se drgajo, pa zato tudi bolj zdržijo.

Klaja se pa ne vdela v taki meri v mastnem mišičju, kakor pa v manj mastnem. Mast je mišici, kedar dela, zavera ter ji brani tudi brzo gibanje ali krepko sklepanje. Veliki kupi klaje v drobju otežijo dihanje pa še naredé po vrhu truplo za veliko težje.

Ako zahotevamo, da je kondicija konju ugodna za delo, ne mislimo na tisto umetno prirejanje trupla, kakor ga je treba za dirko. V tem gre samo za to, da moremo presoditi, je-li žival pripravna za tisto delo, katero mu čemo naložiti. Medli, oslabei in konji skorej brez krvi pa so za vsako delo slabe kondicije. Konji, ki se dalje časa le pasejo ter ne dobijo nič zrnja v zobe, niso za dolgo, trudno delo, če so prav lepo rejeni. Debeli konji pa tudi niso v najboljšem stanju, kar se tiče dela. Dobro rejeni konji, taki, ki delajo praviloma, vendar ne preveč, in potlej taki, ki so dela dobro navaženi pa dobijo zrnja po obilem, so v tacem stanju, da jih vzameš za delo, katero že koli, se vé, da le, če so zdravi.

Močno mišičje, znatno, ne zatopljene oblike, brez nepotrebne tolšče, trebuh lepó okrogel, ne preplitev, a tudi ne preglobok so znamenja, za to, ali je žival ugodna za vsa navadna dela, kar jih more človek od nje terjati.

Zadovoljnost. — Lastnosti, vsled katere je konju treba malo klaje pri delu ali z drugo besedo, lastnosti, vsled katere se klaja najbolje obrne v delo, ni mogoče pri konju iz njegove vunanje oblike razvideti, ampak nje nas uči dalnja skušnja. Ali dobé se vrste konj, ki se prikupijo s svojo zadovoljnostjo. Te so največkrat nastale vsled dolge slabe klaje v

tem, ko se je terjalo od živali hudo delo. Taki konji se praviloma le majhne postave.

Barva dlake. Na konjih ločimo troje vrst dlake. Pokrijna dlaka je tista, ki krije truplo živali in raste iz kože. Le-ta je po navadi kratka ter je več ali manj fina in svetla. Jeseni vzraste med njo zimska dlaka, ki je dolžja in ona dela oblačilo živali gosteje in topleje. Čem bolj je stan, kjer se konj zadržuje, mrzel, tem dolžja in gosteja je dlaka. Plemeniti konji in taki, ki so vedno pod odejo, imajo po navadi finišo in svetlo pokrijno dlako. Spomladi izpada le ta dlaka in pravi se konju, da se barva ali misli.

Bramna dlaka je tista — na kečki, v grivah in v repu. Ta dlaka je dolga, prav gosta in zmršena, v časih je tudi fina in tenka. Ta dlaka služi živali v brambo proti mrčesu, je ji pa tudi v kinč. Le-sem se šteje tudi zavesa na bicljih, ki je pri plemenitih konjih prav tenka ali je pa celo ni, pri navadnih konjih pa je močna in dolga in nekatere vrste konj se izpoznajo prav po tej zavesi. Tudi dlaka v osemcih in v ušesih je bramna.

Tipalna dlaka je redka okoli gobca, nosa in oči. Le-ta je v časih decimeter dolga in vodi vsak dotikljej do živičja. Za konja je ta dlaka važna in se torej po pravici graja razvada rezati ali skrajšati jo zavoljo olepšave.

Kar se tiče barve dlake, so konji

Rjavci.

Svetli rjavci, s črno grivo in repom. Noge so do kolen redko črne, pogosto sive in tudi žoltkaste. Barva po truplu je enakomerno temno rjava. Ne sme se zameniti s

Črnim rjavcem. Le-ta ima barvo vranca, je črn in kaže le na gobcu, na trebušni gubi, v časih tudi v lakotnicah in v notranjih straneh zadnjih stegen rdeče-rjavkasto barvo dlake.

Kostanjevec ima, kakor doslenja, črno grivo in rep, črne noge in barvo enako zrelemu kostanju po truplu, ona pa se po straneh na vzdol osvetljuje. Delé se tudi v svetle in temne kostanjevce. Ako ima „jabelka“ na sepi, imenuje se tudi „zrcalast rjavec“.

Rdeči rjavec ima barvo, ki se spreminja v temno rdečo, sicer pa je enak doslenjim.

Srni rjavec je proti hrbitišču temno rjav, proti spodnjim straneh trupla pa je svetleji. Zinje so črne.

beralci, to je bilo vse še malo manj vredno, kakor piškvah oreh. Bile so gole besede, puhle repe, iz katerih je smrdelo sovraštvo do sedanjih vlade.

Mi ne držimo s sedanjo vlado, za to tudi nimamo veliko uzroka ali to ji pripoznamo, da ima dobro voljo ter bi rada, kolikor je v njenih močeh, državo sopet spravila na noge. In ravno v vprašanju gledé cene soli kaže ona dobro voljo, vsaj boljše, kakor bi se je mogli nadjati pri liberalni vladi. Ukaz ministerstva, ki ga imamo sedaj v rokah, kaže nam to do dobra. (Konec prih)

Gospodarske stvari.

Okrajna razstava v Trbovljah.

Kakor je čast, bralcem „Slov. Gosp.“ že znano, imamo prihodnji mesec tukaj okrajno razstavo. Prostor, paviljon, in ograje vse je že pripravljeno in večidel dodelano in je vse prav dobro izpalo. Samo razstavljalcev se je do sedaj še premalo oglasilo. Oglasilo se jih je do danes samo 80. Podaljšali smo zatoraj obrok za oglašanje do 15. sept. Največji uzrok, da se tako malo razstavljalcev oglašja je, ker Savinjska dolina in Celjski okraj ne spadata k našemu okraju ali „regionu“, in so tako rekoč naši najbližji sosedi izključeni. V našo skupino spadajo okraji: Laško, Šmarje in Konjice. Kako napačno je to, razvidi se že od tega, da iz okrajev Konjice in Šmarje se še nihče oglašil ni, in se menda tudi ne bo. Pisali smo o tej zadevi v Gradec, a reklo se nam je, da je to postavno in se ne da predrugačiti. Ako bi Savinjska dolina in Celjski okraj tekmovali, imeli bi razstavljalcev na izbiro. Drugi uzrok je pa nevednost naših kmetov; njih večina vsaj pravi: Nič ne razstavimo, to so zanjke, da bi nas vjeli, da bi jim dobro blago pokazali, da bi potem še večji davek nam naložili. Da bi dobro bilo take nevedneže podučiti, je razvidno, a kdo je za to poklican, ne vem. Še so tudi drugi uzroki, o katerih pa danes molčim, a ko razstava mine, hočemo računati!

Daril državnih, deželnih, kmetiške družbe, okrajnih imamo na izbiro, tako da bo res težko vse oddati, ako ne bo udeležba večja, kakor se sedaj kaže. Opozarjamo toraj še enkrat čast. živinorejce in sploh vse, kdor ima kaj razstaviti, naj se marljivo oglašajo. Posebno bi nas veselilo, ako bi Savinjska, nam sosednja dolina nas s svojimi oglasi razveselila, da bi tako pokazali, da mi skupaj slišimo.

Ako kdo katerega pojasnila, ali kaj drugega potrebuje, naj se blagovoli na razstavnih odbor obrniti, postreglo in odgovorilo se mu bo takoj.

F. P.

Sejmovi. Dne 26. avgusta na Ljubnem in v Brežicah. Dne 28. avgusta pri sv. Trojici v slov. gor. in v Svičini. Dne 29. avgusta v Celju, na Muti, pri sv. Filipu, v Poličanah, v Mozirju in v Žaleu. Dne 30. avgusta na Hajdinju. Dne 1. septembra v Arnovčah in dne 2. sept. v Trnovcah.

Dopisi.

Z Dobrne. (Cesarjev rojstni dan) smo obhajali po vzmožnosti slavnostno. Ko je v sredo o „večnej luči“ bil vtihi zvon, oglasili so se topiči, začele so švigati in praskati drzne rakete, a pred hišo-zdravilnico svirala je godba. Še le, ko je zmanjkalo umetnega ognja, razšli smo se vsakdo na svoj kraj. Sledečega jutra je ob šestih uri meševal papežki protonotarij, msgr. Filip. Ob osmih bili so bolniki-topličarji pri sv. meši v topliškeji kapelici. Kdor pa je bil zdravih udov, lahko je prišel ob devetih uri v farno cerkev, kjer se je vršila slovesna služba božja. Sv. mešo popeval je vlč. gosp. knezoškofji duhovni svetovalec in dekan Gajšek. Navzoči bil je seveda občinski odbor, šolski svetovalci, učitelji z učenci, razni uradniki, vojaki in obilno drugega občinstva izmed gostov-topličarjev in cesarju vedno zvesto vdanih domačinov. Ostalim ljudem, ki niso mogli priti k službi božji, je poglavitne dele sv. opravila, da so se ga vsaj v duhu mogli vdeleževati, naznanjal glas zvona in grom topičev. Raz občinske hiše je skoz celi dan vihrala velika cesarska zastava. A v topliškeji dvorani so zvečer s čednim „venčekom“ oventali veseli praznik avstrijskih narodov, cesarjev rojstni dan.

Iz Slovenjega Gradca. (Svečanost.) Pozivu, priobčenemu po raznih slovanskih listih imamo še dodati, da se začne slavnost petdesetletnice Davorin Trstenjakovega književnega delovanja s sv. mašo v cerkvi sv. Pankracija „na gradu“ in sicer dne 4. septembra t. l. ob 10. uri dopoldne. Ob dvanajstih se predstavijo in poklonijo deputacije raznih društev in posamezni slavitelji slavljenca v njegovem stanovanju v Starem trgu. Ob dveh popoldan je banket v gostilni gospé Günther-jeve v Slov. Gradcu — couvert en goldinar — in po banketu narodna veselica na g. Lobe-jevem vrtu. Pri narodni veselici nastopilo bo slovensko pevsko društvo iz Ptuja, svirala bo godba in vršili se bodo razni govori. Ker ima — posebno narodna veselica — dvojni namen: prvič javno dokazati prečastitemu starosti slovenskih pisateljev ljubezen in hvaležnost, koje si je kot pesnik in novinar, kot starinoslovec in zgodovinar bolj, kakor vsak drug zaslužil, in drugič v žalibog še preveč zaspanem narodu našem vzbuditi duh narodne ideje, upati pač smemo,